



Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. III. Christus ut in Sacramento agere potest actione physicâ
transeunte in passum externum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

debeo Vasquezium aliquando vidisse aquam inextensam politam, quae non poterat se reducere ad statum pristinum frigiditatis? In aeternum non credam. Experimur quidem aquam extensam se reducere ad pristinam frigiditatem; similiter sensum agere in organo extenso: at verò quòd non agat, aut non possit agere in organo inextenso, quis unquam expertus fuit?

Dices; & quis contrarium experitur? Resp. fortè Christus, cujus solius potentiae sensitivae ponuntur in Sacramento inextensè, & nos experiri possemus, si Deo placeret sensus nostros similiter inextensè ponere.

22. Responso Vasquez ad tertium

Ad tertium ait idem Auctor; modum quantitatis, qui est extensionis ad locum, quamvis sit modus accidentarius, requiritur ex parte agentis ad agendum, & ex parte passivi ad patiendum; non ut principium, neque etiam ut dispositionem ad recipiendum passionem seu qualitatem, sed ut conditionem; sicut requiritur etiam propinquitas, & contactus agentis & passivi.

passi principium.

Verùm de hoc queritur, & non minùs probabiliter negatur, quàm affirmatur. Relinquo autem Physicis disputandum, an causa efficiens non possit in distanti effectum producere, nihil etiam producendo in medio. Vide Smiling de Deo uno Tract. 2. disp. 5. qu. 1. à numero 31. usque ad 50. ubi secutus Magistrum suum 1. dist. 37. quaestione unica, dilucidè ostendit, quomodo & qualiter id possit fieri.

Smiling.

23. Obiectio pro communi sententia.

Vides quàm incerta sit communis sententia? Scio, quia vides: nihilominus pro ea objicis; species sensationis externa est extensa; ergo non recipitur nisi in organo extenso: ergo nulla sensatio, saltem externa, primò in Sacramento.

Prima responsio.

Responsio plana est; quia etiam species, quae primò recipitur in caelo, est extensa; similiter visio vel alia sensatio: & tamen concomitantè existunt in Sacramento, quis dubitat an inextensè?

Secunda.

Resp. II. sicut non tota species recipitur in oculum, etiam extensum, sed solum aliqua pars; quae tamen sufficienter representat totum objectum: sic quoque dato quòd organum esset indivisibile vel inextensum, pariter species erit indivisibilis vel inextensa secundum indivisibilitatem vel inextensionem subjecti, cum forma naturaliter proportionetur suo receptibili: equidem hoc non obstat, quin per illam speciem indivisibilem, vel inextensam videatur objectum divisibile vel extensum; sicuti per partem speciei, sive per parvam speciem videtur magnum objectum.

Non ostenditur, cur non possit objectum divisibile esse inextensum in subjecto indivisibili.

24.

Quamvis ergo de facto ita natura sit comparatum, ut quia subjectum extensum est, & objectum extensum, species conformiter debeat esse extensa: attamen si subjectum esset inextensum, estò alioquin objectum sit ex-

tensum, cur species non reciperetur inextensè? Et è contra cur objectum inextensum in subjecto extenso non produceret speciem extensam? An fortassis quia nulla hujusmodi receptionis aut productionis experientia? Et ipsa experientia fallax est. Crede rationi naturali.

Et quae illa? Quia eadem essentialiter est potentia, quae respicit illud objectum & solum contingit variatio in aliquo accidente. Quid igitur prohibet, quin eadem variatio fieri possit in forma, quae recipitur aut producitur?

Dices; quia inde sequeretur, accidens spirituale naturaliter posse recipi in subjecto materialiter, & è converso accidens materiale in subjecto spirituali.

Resp. Neg. Conseq. Ratio disparitatis; quoniam spiritualitas & materialitas non sunt sola accidentia subjecti, sicut extensio & inextensio; sed principia planè essentialia, atque adeò invariabilia: potentia siquidem spiritualis numquam fit materialis, vel è contra; quemadmodum bene potentia extensa, inextensa, & è converso. Similiter accidens sive forma materialis numquam potest fieri spiritualis, aut è contra; cum tamen certum sit accidentia Christi in caelo extensa, in Sacramento existere inextensè.

Haec dixerim, non animo contradicendi sententiae Scoti; quae communis est; sed ostendendi ejus incertitudinem. Transeo ad actiones transeuntes, & dico:

CONCLUSIO III.

Christus ut in Sacramento agere potest actione physica transeunte in passum externum.

Hanc Conclusionem tractat Scotus 4. dist. 10. q. 7. quae talis est: *Verum Christus in Eucharistia existens possit per aliquam virtutem naturalem transmutare aliquid aliud à se. Ante resolutionem autem advertit: Sicut homo est compositus ex anima & corpore, ita habet potentias quasdam mere spirituales, quae conveniunt animae primae, tamen toti per se per animam, ut sunt intellectus & voluntas. Habet etiam quasdam potentias corporeas, quae scilicet non sunt anima per se, sed totius coniuncti ex anima & corpore, ex lib. de Sensu & Sensato: & quidem illarum, quae sunt totius coniuncti, quaedam sunt magis corporeae, quae scilicet consequuntur naturam corporis sic mixti, ut gravitas & aliae similes; quaedam sunt magis approximantes ad naturam animae, scilicet quae consequuntur corpus animatum in quantum tale, ut potentiae vegetativae, & sensitivae. De his ergo potentis, supponendo aliquas hinc inde activas actione transeuntes, videndum est per ordinem.*

Atque

25. Objectio
26. Objectio
27. Objectio
28. Objectio
29. Objectio
30. Objectio
31. Objectio
32. Objectio

Atque in primis Doctor noster, consequenter ad illa, quae docuerat q. 5. asserit hic n. 2. Quod Christus in Eucharistia non potest uti aliqua potentia activa corporea; adeoque quod non potest Corpus Christi ut hic primo nutriri, inspirare, vel respirare aërem, organicè movere seipsum vel aliud corpus sibi approximatum, calefacere manum tangentis &c.

Probat: Quia omnis potentia activa corporea requirit passum, in quod agat approximatum localiter sibi; ista potentia, ut est hic, non est alicui localiter approximata: ergo ut est hic, non potest habere passum sibi approximatum, sicut requiritur ad actionem talis potentia. Maior patet q. 7. Physicorum, ubi probatur, quod oportet agens corporeum approximatum esse passum mediate, vel immediate.

Sed quod localiter, unde convincitur? Certè Nominales, Conclusiones praecedenti citati, constanter Majorem illam negant, & consequenter docent, potentiam etiam corpoream primo hic agere posse, tam in ipsum Corpus Christi; quam in passum externum. Et si ab illis quaras, cur ergo non calefaciat Corpus Christi manum tangentis, continuo respondent: Ut detur locus fidei.

Instas: ergo perpetuum miraculum? Quid mirum ubi praecessit miraculum miraculorum, & omnia plena sunt miraculis? Potius ad miraculum videtur ipsis recurrendum, quam sine evidenti fundamento neganda activitatis aliquibus causis naturalibus. Res ergo incerta intellectui humano, soli Deo evidenter cognita.

Interim subtiliter & doctè, ut semper, ita & in praesenti respondet Scotus ad ea, quae sibi obijciuntur: Primum; Ista descriptio de potentia activa, scilicet quod est principium transmutandi aliud in quantum aliud, debet intelligi, quantum est ex parte sui; sed multa impedimenta, inquit n. 6. possunt provenire vel ex parte habentis, vel ex parte obiecti vel medii, propter quae non potest habens illam potentiam exire in actum.

Secundò dicit: Quod corpus hic nutritur, si nutritur in existentia naturali, sed non sequitur, ergo ut hic agit: quia nutritio non est nisi aggenerationis partis ipsius substantiae nutritivae, & ista aggenerationis potest esse per actionem virtutis nutritivae sive ut hic, sive ut alibi.

Tertiò reponit: Quod Corpus Christi, ut hic non respicit aërem, nec inspirat: tunc enim oportet vel ponere aërem aliquem, ut hic simul cum Corpore Christi sub hostia; sed tamen Corpus Christi ut hic, habet pulmonem refrigeratum, sicuti alibi in existentia naturali, quia frigus causatum per aërem ibi attractum, causatur hic concomitanter, licet non primo.

Quartò: Quod potentia illa motiva Christi quae est organica & corporalis, licet sit in Corpore Christi ut hic; tamen non potest esse principium actus sui in corpore, ut hic; quia requirit partem extra partem,

non tantum in toto; sed in comparatione ad locum; ad hoc ut per unam partem motam localiter moveat aliam. Hucusque Scotus. Equidem minime contrarius nostrae assertioni; ad cuius veritatem abundè satis est, quod Christus, ut in Sacramento, possit agere in passum externum actione spiritali.

De hac autem actione ita disserit n. 3. Secunda Conclusio est, quod Christus in Eucharistia potest uti quacumque potentia activa spiritali. Hoc probatur per medium oppositum; quia illa non requirit ad actionem, quod habeat esse localiter: quia est agens per principium spirituale sit in loco, non tamen requiritur, quod sit ibi localiter ad hoc, quod agat.

Explicans verò istam Conclusionem in speciali dicit: Quod Christus in Eucharistia potest habere aliquam actionem merè spiritualement, tam ex parte principii, quam ex parte termini: & potest habere aliquam spiritualement ex parte principii agendi, corporalem tamen ex parte termini.

Primum probat: Quia si esset aliquis Angelus praesens Christo in Eucharistia, posset anima Christi illum Angelum illuminare, & illi loqui locutione mentali eo modo, quo Angelus existens, ubi Christus est, posset alium Angelum illuminare, vel alii loqui: nam ista illuminatio & locutio non requirit, nisi principium activum sufficiens in illuminante, & loquente, & subiectum capax ex parte illuminati, sive cui sit locutio: & forte approximationem secundum Ubi definitivum, seu approximationem simplicem illuminantis ad illuminatum, vel loquentis ei, cui loquitur: nec requiritur ibi localiter esse, sicut nec si unus Angelus loqueretur alii. Hac autem omnino sunt in proposito.

Siquidem, ut docet 3. dist. 14. q. 2. n. 21. in patria anime Beatorum habebunt eundem modum loquendi, quem Angeli, testimonium perhibente Christo ubi ait. In resurrectione enim neque nubent, neque nubentur: sed erunt sicut Angeli Dei in celo, Matth. 22. v. 30. Et ideo (prosequitur Scotus supra) si alicui anime reveletur prius aliqua veritas in Verbo, quam Angelo, poterit illuminare Angelum de illa veritate, sicut Angelus posset illuminare animam, si prius esset revelata Angelo.

Ergo anima Christi in Sacramento habet principium illuminandi Angelos, & loquendi eis intellectualiter. Quidni illuminet, & loquatur, si velit? Eritque indubie talis illuminatio & locutio merè spiritalis, tam ex parte principii, quam ex parte termini.

Num etiam invenire poterimus actionem spiritualement ex parte principii, corporalem tamen ex parte termini? Declarat eam Scotus 4. d. 10. q. 7. n. 4 dicens: Angelus habet potentiam motivam secundum locum, non organicam. Patet, quia non potest habere potentiam aliquam organicam: illa potest esse principium movendi corpus, secundum totum, non secundum partes, quomodo corpus nostrum movetur organicè; qualibet autem

Potest agere Christus ut in Sacramento in passum externum actione spiritali

30.

Scotus

quia tale agens non requirit localem approximationem ad passum.

Anima Christi in Eucharistia potest loqui Angelum qui Angelus spiritaliter.

In patria anime Beatorum habebunt eundem modum loquendi, quem Angeli.

Talis autem locutio erit spiritalis tam ex parte principii, quam ex parte termini.

32.

anima

non sic actio potest locum motiva non organica.

anima intellectiva talem potentiam habet: ergo potest esse principium motus; & per consequens illa est mere spiritualis ex parte principii, quia nullo modo organica: & tamen corporalis ex parte terminii, quia eius terminus est motus localis corporis.

Deinde paucis interjectis pro defensione duplicis potentiae loco-motivae, organica videlicet, & non organicae, n. 5. in medio: Hanc, inquit, potentiam motivam non organicam suppono esse in anima Christi, quia etiam erit in anima cuiuslibet Beati: non tantum quantum ad habitum, sed quantum ad actum, vel in sui possibilitatem. Hanc etiam poterit ut immediate movendo aliquod corpus secundum se totum, sicut Angelus potest movere.

quam potentiam Scotus supponit esse in anima Christi,

et quae forte usum fuisse in hac vita;

Hanc etiam forte usus est Christus in vita ista, ut quando elapsus est de manibus Iudeorum, qui ducentes eum ad mortem, super quem erat civitas eorum sita, voluerunt ipsum precipitare: quando etiam elapsus est de manibus parentum; & mansit in Ierusalem, ut patet secundum Originem super illud Lucae 2. Cum factus esset Jesus annorum duodecim. Ergo anima Christi in Eucharistia existens poterit uti ista potentia, movendo species illas, vel hostiam; & forte sic aliquando mota est hostia a Christo immediate.

quae etiam in Eucharistia.

33.

Ecce Conclusio nostra a Scoto asserta. Nam quis ambigat, motum illum localem specterum esse actionem physicam transeuntem in passum externum?

Et si queras, nunquid prius movit Corpus suum per istam potentiam motivam, quam hostiam? Responder: Non fuit necessarium, sicut nec oportet Angelum prius movere se localiter ad hoc, ut corpus sibi approximatum moveat localiter.

Quaelibet anima intellectiva etiam pro statu viae habet talem potentiam:

Porro quod, etiam in via, quaelibet anima intellectiva habeat potentiam loco-motivam non organicam, probat n. 4. quia sicut anima, quantum ad multa alia, similis est Angelo, ita etiam quantum ad potentiam motivam corporis non organicae: non enim est ratio, quare ista substantia non habeat huiusmodi potentiam motivam corporis: & universaliter nulli naturae debet negari, quod esset in ea perfectioris, nisi manifeste appareat, quod tale sibi repugnet: quia secundum Philosophum 2. de Generatione in fine: Dignificanda est natura semper secundum melius, quantum possibile est.

34.

Cum autem arguis, quod illa nunc est frustra, quia nullus eius actus potest haberi: Responder n. 5. Quid nunc gustum & alios sensus ponimus, & necessarios ad perfectionem naturae humanae: & tamen non oportet omnes istos esse in actu secundo aliquando, sed possunt esse sine actu suo, ut in Beatis: nec tamen sunt frustra, quia pertinent ad perfectionem naturalem illius, in quo sunt: si ergo illi non sunt ibi frustra, quorum tamen usus est frustra pro illo statu, qui est simpliciter status perfectus naturae humanae (possibilis autem est usus illorum praecise pro illo statu naturali) multo magis illa potentia motiva non organica non est frustra, licet usus eius non possit modo haberi, cuius tamen

neque illa est frustra, licet usus eius non possit hic haberi.

usus erit perpetuo in beatitudine; quia non tantum poterit tunc Beatus movere corpus suum progressive, id est, primo movendo unam partem; & per illam aliam, & sic totum; sed praeter statim, & immediate movere totum corpus secundum ubi, sine tali ordine motus partium.

De hac potentia loco-motiva non organica plura reperies apud Doctorem nostrum 4. dist. 49. qu. 14. quae hic non commemoro: quoniam ad Philosophos magis spectat inquirere, an detur duplex illa potentia loco-motiva in anima; & gratis admissio, quod non daretur (ut putat Suarez disp. 53. lect. 1.) equidem vera esset Conclusio, ut patet ex dictis.

Ceterum Suarius disp. mox citata lect. 2. quamvis absolute doceat conclus. 1. Corpus Christi ut in Eucharistia existit, nihil pati posse ab extrinsecis agentibus naturaliter operantibus; equidem magis dubitat, an non possit naturaliter habere actionem transeuntem in extrinsecum corpus. Ratio dubitandi; quia actio transiens & passio recipitur in passio, non vero in agente: unde fit, ut necessario recipiatur ad modum patientis, & consequenter ut particeps modum existendi eius: non est autem necesse, ut induat modum existendi agentis, quia non est in illo, sed ab illo: ab eo autem, qui existit modo spirituali, potest manare actio corporali extensoque modo recepta in passio; quia quicquid recipitur, ad modum recipientis recipitur.

Quamvis ergo Corpus Christi sit supernaturali modo in Eucharistia, possit ab illo prodire actio non recipiens illum modum; ergo ex hac parte non repugnat huiusmodi actionem fluere a Corpore Christi: haec autem erat potissima repugnantia in ipsa passione; nam altera ratio de receptione passionis media quantitate, non habet hic locum; quia immediata ratio agendi non est quantitas aliqua: alia vero ratio de contactu non videtur admodum urgens; nam hic contactus non est per se simpliciter necessarius, sed solum, supposita imperfectione modi existendi in loco, quem habent corpora; absolute tamen sufficit virtualis contactus cum sufficienti propinquitate per realem praesentiam, ut patet in agente spirituali. Igitur quod agens naturale nunc debeat esse extensum, quamquam ex natura rei necessarium sit, non tamen ex necessitate ipsius actionis, seu virtutis activae ut sic, sed ex necessitate materiae, ratione cuius non potest corpus naturale alio modo naturaliter existere. Hucusque Suarius, magis dubitans de actione, quam de passione Corporis Christi in Eucharistia.

Contra vero Hiquaeus in suo Commentario ad dist. 10. qu. 71. nu. 4. Utrumque, inquit, asserendum est vel negandum. Et probat numero praecedenti, retorquendo rationem Suarii: quia sicut se habet corpus ad actionem, ita ad passionem; quia potentia tam activa, dum quam

35. Suarez mox de actione Corporis Christi in Eucharistia, opinio de passione. 36. Hiquaeus asserit utrumque esse eodem modo negandum vel negandum.

quam passiva in ipso manet indivisibiliter existenti: ac etiam formae, quae sequuntur, ut proprietates absolutae, praesentia, & reliqua, quae insunt in ordine ad locum indivisibilem; ergo quantum est ex parte ejus, eadem est ratio; ergo licet potest agere actione transeunte in aliud extensum, ita & pari ab ipso: quia quidquid recipitur in aliquo, per modum recipientis recipitur; quia actio sequitur naturam passivi, & modum ejus existendi: ergo passio & actio, quae fierent in corpore indivisibiliter existens, essent indivisibiles, & sic non repugnarent. Sicut neque passionem & actionem esse ab ipso in aliud divisibile, quia sequeretur modum essendi subjecti non agentis. Haec ille.

Optimè profectò declarans incertitudinem tam actionis, quam passionis, non recedens equidem à communi opinione, quae utramque negat corpori indivisibiliter existenti; quia sicut in esse dependet corpus à quantitate, ita etiam in agere & pati: siquidem modus agendi & patiendi consequitur modum essendi.

Et si objicias, quòd indivisibile possit moveri localiter, quia quodlibet indivisibile sphaerae potest describere planum juxta Scotum 2. dist. 2. q. 9. n. 36.

Respondet; indivisibile in continuo moveri posse per accidens, & secundariò ab agente corporeo, quod primò potest movere totum, non tamen primò & per se; quae repugnantia non oritur ex parte indivisibilis (nam ut dicit Scotus supra n. 37. Potest concedi... quòd indivisibile possit per se moveri, si per se esset) sed agentis corporei, quod nequit producere actionem, nisi supposità extensione sui; quia proximè non applicatur virtus ejus creata, nisi ut extensa est.

Sicut nequit agere agens corporeum substantiale primò per actionem formae substantialis, nisi priùs agat per formam accidentalem; v. g. ignis per calorem, non ob subordinatorem, quae est inter formas simpliciter, sed respectivè ad passum, à quo debet primùm expelli qualitas contraria conservativa formae praesistentis, quae si abesset, posset esse actio substantialis primò in ipsum. Ita etiam in proposito, subordinatio, quae est inter passum & agens ratione extensionis, oritur primò ex natura agentis, quod nequit agere, nisi ipsum sit extensum, qui est modus naturalis essendi ejus: unde si posset agere, posset etiam actionem recipere, & reciperet à virtute activa proportionata.

Hinc appositè Doctor Subtilis 4. dist. 10. qu. 6. nu. 2. Prima Conclusio est ista: Corpus Christi ut in Eucharistia non potest moveri primò, motu vel mutatione proprie dicta à virtute creata.

Secunda est ista, quòd potest primò moveri, motu proprie dicto, immediate à Deo.

Prima Conclusio probatur sic; quia nulla virtus

creata agit circa corpus non sibi proportionaliter, sed bene facta permutata licet: Corpus Christi est hic non ut in loco, & per consequens nullis approximatum secundum locum.

Rogas Doct. Subt. cur tam generaliter loquatur dicens: Nulla virtus creata? Respondet: Quia etsi manifestus sit de corpore, quàm de Angelo: tamen Angelus si agat circa corpus realiter transmutando illud, realiter sibi approximatur localiter: vel saltem habet localem existentiam; quia virtus eius non potest esse ad aliquem motum in corpore, nisi praesupposito Vbi illius corporis.

In quibus verbis per ly Vbi, intelligo Ubi locale proprie dictum, & per ly Motum, acceptionem substantiae, quantitatis, qualitatis; vel Ubi circumscriptivi. Alioquin indivisibile continui, si per se esset, cur ab Angelo non posset recipere novam formam respectivam ad aliud indivisibile spatii, haud satis clarè video. An autem eodem modo Angelus posset movere Corpus Christi indivisibiliter possum in Sacramento, statim videbimus.

Secundam Conclusionem probat Doctor nu. 3. Quia omnem dispositionem necessariam ad recipiendum calorem habet Corpus Christi ut hic, quam habet ut in caelo: ergo ut hic, non repugnat recipere calorem, esse per possibile, vel impossibile, quòd nusquam alibi esset: & per consequens cum virtus divina omnem formam possit imprimere passivo, cuius passum est receptivum; sequitur quòd Deus potest Corpus suum ut hic transmutare primò ad calorem. Quidni etiam ad novam praesentiam sacramentalem?

Nemo dubitat quin possit, & expressè traditur à Scoto nu. 2. dicente: Tertia Conclusio est ista: Quòd potest moveri, & moveri primò, motu extensivè sumpto. Sed à quo? Quarta (inquit) Conclusio est ista, quòd isto modo, & isto motu, non movetur nisi immediate à Deo.

Vocat autem motum extensivè sumptum, Quamcumque acceptionem cuiuscumque novae formae, sive absolutae sive respectivae: & sive respectus pertinentis ad Vbi proprie, vel per quandam similitudinem, vel reductionem, cuiusmodi respectus est praesentialitatis Corporis Christi hic sub specie.

Ceterùm pro majori claritudine hujus quartae Conclusionis, de qua est aliqua controversia inter Doctores, propono illam aliis verbis, & dico:

CONCLUSIO IV.

A nullo agente creato physicè moveatur Corpus Christi in Eucharistia motu locali proprio, aut simili, per se, vel per accidens.

Quòd Corpus Christi in Eucharistia per se nò moveatur ab ullo agente creato, seu motu locali

sed bene facta permutata licet: Corpus Christi est hic non ut in loco, & per consequens nullis approximatum secundum locum.

etiam reo spectu virtutis Angelicae.

39. Secundam probatur.

Scotus

Potest virtus divina omnem formam imprimere passivo, cuius passum est receptivum.

Scotus

Corpus Christi in Eucharistia movetur primo motu extensivè sumpto. Quid sit illud motus?

Scotus

49.

Communis opinio negat corpus indivisibiliter existenti.

37. Obiectio

Solutio

Scotus

38. Quae

36. Quae